

Seisukoht ja ettepanek Eesti-Läti 4. elektriühenduse riigi eriplaneeringu avalikul väljapanekul

Eesti-Läti 4. elektriühenduse riigi eriplaneeringu („REP“) (asukoha eelvaliku) lahendus on avalikul väljapanekul kuni 09.08.2026. OÜ Utilitas Wind esitab käesolevaga seisukoha ja ettepaneku tulenevalt asjaolust, et REP-i lahendus peaks selgemalt arvestama Lääneranna valla tuuleparkide kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu („KOV EP“) aladega nr 5 ja 5a. OÜ Utilitas Wind on kõnealuse KOV EP üks huvitatud isikuid. Eesti-Läti 4. elektriühenduse REP-i avaliku väljapaneku järgne trassikoridor jääb Hanila-Lihula lõigus Lääneranna valla tuuleparkide KOV EP alade 5 ja 5a (eelkõige 5a) vahetusse lähedusse.

Selgitame, et Lääneranna Vallavolikogu võttis 04.05.2023 otsusega nr 105 vastu Lääneranna valla tuuleparkide KOV EP asukoha eelvaliku ja keskkonnamõju strateegilise hindamise („KSH“) esimese etapi aruande alade 5 ja 5a osas. Lääneranna valla tuuleparkide KOV EP asukoha eelvaliku ja KSH esimese etapi aruande ptk 1.1 kohaselt: „Käesoleva asukoha eelvaliku ja I etapi KSH tulemusel valiti tuuleparkide rajamiseks sobivate asukohtadena välja 3 ala - ala nr 2 koos 2 a-ga, ala nr 3 ja ala nr 5 koos 5 a-ga. /---/ Asukoha eelvaliku etapi järgse ala piiridesse peab jääma elektrituuliku vundament. Detailse lahenduse koostamise ja KSH või projekteerimistingimuste ja ehitusloa menetluse, sealhulgas keskkonnauuringute tulemusena võivad kavandata elektrituulikute rootorilabad ulatuda üle asukoha eelvaliku etapi järgse ala piiri, kui on olemas vastava maaomaniku nõusolek.“ Lääneranna valla tuuleparkide KOV EP aladel 5 ja 5a on käimas detailse lahenduse koostamise etapp. Kohtupraktikas on selgitatud, et mitme samaaegse planeerimismenetluse puhul tuleb korrektseks kaalumiseks teises asjakohases planeeringus sisalduvat silmas pidada (RKHKo nr 3-16-1472, p 33). Veelgi enam - Lääneranna valla tuuleparkide KOV EP asukoha eelvaliku vastuvõtmise otsus aladel 5 ja 5a on käsitletav eelhaldusaktina (vrd RKPJKo nr 5-18-4, p 87). Niisiis tuleb Eesti-Läti 4. elektriühenduse REP-i (asukoha eelvaliku) lahenduse koostamisel arvestada juba vastu võetud Lääneranna valla tuuleparkide KOV EP aladega 5 ja 5a, eelkõige neile kogu ala piires tuulikute kavandamise võimalusega, arvestusega, et tuulikute labad võivad ulatuda üle alade 5 ja 5a piiri.

Hetkel Lääneranna valla tuuleparkide KOV EP aladega 5 ja 5a arvestamine Eesti-Läti 4. elektriühenduse REP-i avalikul väljapanekul olevas lahenduses kuigi selgelt ei kajastu.

REP-i seletuskirja ptk 3.7.7 kohaselt: „Mandri läänerannikult Lihula uude alajaama on trassikoridori asukoha valikuks alternatiiv Hanila-Lihula uus. Trassikoridori asukoht paikneb kogu ulatuses Lääneranna valla territooriumil (Joonis 26). Trassilõik on kavandatud õhuliinina. Hanila-Lihula on trassialternatiiv, mille puhul on tegu uue liinikoridoriga.“ REP-i seletuskirja ptk-s 2.2 on märgitud: „Trassikoridor koosneb kahest vööndist – kaitsevööndist ning puhveralast – mida koos nimetatakse nihutamislaks. Kaitsevöönd on elektripaigaldist ümbritsev maa-ala, kus on ehitise enda, kuid ka

inimeste kaitse tagamiseks seatud piirangud maa kasutamisele ning võõndis tegutsemisele. Kaitsevööndi ulatus on reguleeritud määrusega. Puhverala on planeeringuga kehtestatav täiendav maa-ala ehk projekteerimise jaoks vajalik nihutusruum, mis võimaldab planeeringu kehtestamisele järgneva projekteerimise käigus leida planeeringuga kehtestatud õhuliini või kaabli koridoris elektriliinile kõige sobivam asukoht. Pärast elektriliini valmisehitamist ning sellele kasutusloa väljastamist, jäävad trassikoridoris piirangud kehtima üksnes seadusega sätestatud kaitsevööndi ulatuses. Uue 330 kV õhuliini trassikoridori laiuseks on 140 meetrit, kus 80 meetrit (40 meetrit kummalegi poole õhuliini koridori telge) on kaitsevööndi ulatus ning 60 meetrit on projekteerimiseks vajalik nihutamisalala (Joonis 4).“

Avalikul väljapanekul oleva Eesti-Läti 4. elektriühenduse REP-i trassikoridor jääb „Hanila-Lihula uus“ lõigus Lääneranna valla tuuleparkide KOV EP ala 5a välispiirist lähimas kohas ca 200 m kaugusele. 250 meetri kõrguse tuuliku (KOV EP asukoha eelvaliku lahendus võimaldaks tegelikult aladele 5 ja 5a isegi kõrgemaid tuulikuid paigutada), labad (mis võivad omakorda KOV EP asukoha eelvaliku lahenduse kohaselt ulatuda üle ala 5a piiri) on kuni ca 88 meetri pikkused. Järelilikult ei saa iseenesest Lääneranna valla tuuleparkide KOV EP ala 5a detailse lahenduse koostamisel (ega edasistes projekteerimis- ja loamenetlusetappides) tuulikud (k.a labad) ulatuda Eesti-Läti 4. elektriühenduse REP-i avaliku väljapaneku järgsesse trassikoridori (k.a puhveralale/nihutamisalale), ent siiski võrdlemisi trassikoridori lähedale (laba otsa ja trassikoridori vahele võib nõ halvimal juhul jääda ainult veidi üle 100 meetri).

Eesti-Läti 4. elektriühenduse REP-i seletuskiri ei sätesta konkreetselt trassikoridori (ega kitsamalt õhuliini) minimaalset vahekaugust veel kavandamisel olevate elektrituulikutega. REP-i seletuskirja ptk-s 3.1 „Trassikoridoride kavandamise üldised põhimõtted“ on toodud: „Olemasolevad tuulikud ja tuulepargid (õhuliini puhverala 1,5 korda tuuliku kogukõrgus). Välistatud on õhuliini koridori kattumine olemasoleva tuuliku ja selle puhveralaga.“ E-kirjas on Eesti-Läti 4. elektriühenduse REP-i huvitatud isiku (Eling AS-i) välisühenduste arendusjuht märkinud: „Vastavalt standardile EVS-EN 50341-2-20:2018 „Elektriõhuliinid vahelduvpingega üle 1 kV – Osa 2-20: Eesti siseriiklikud erinõuded (SEN)“ sektisooni 5.9.3 Välisõhkvaheemikud elumajade ja muude ehitisteni punkt EE.7 Kaugus elektrituulikuni kohaselt on Vähim horisontaalne kaugus elektrituuliku torni telje ja õhuliini lähima juhtme vahel (tuule puudumisel) on tuuliku masti kahekordne kõrgus.“ Need nõudmised ei ole omavahel lõpuni võrreldavad.

Veelgi enam – arusaadav ei ole REP-i koostaja ega koostamise korraldaja nägemus eri protsesside hierarhiast. Avalikul väljapanekul oleva Eesti-Läti 4. elektriühenduse REP-i seletuskirja ptk-s 4 on toodud planeeringu elluviimise tingimused. Alaprk-s 4.1 on kehtestatavad „Planeeringu elluviimiseks vajalikud tingimused trassikoridoris“, alaprk-s 4.2 on toodud „Kavandatavate ehitiste üldised tingimused“, alaprk-s 4.3 on sätestatud „Üldised tingimused õhuliinile“. Alaprk-s 4.7 on kirjeldatud „Kavandatavate ehitiste asukohapõhised tingimused“, k.a „Mandri läänerannikult Lihula uude alajaama“ (4.7.7). Paraku ei ole neist tingimustest arusaadav, kuidas suhtestuks omavahel Eesti-Läti 4. elektriühenduse REP-i trassikoridor „Hanila-Lihula uus“ lõigus ja viimase vahetusse lähedusse jääv Lääneranna valla tuuleparkide KOV EP ala 5a, arvestades, et (i) mõlema planeeringu menetlused on

hetkel käimas, ent Lääneranna valla tuuleparkide KOV EP on muu hulgas ala 5a osas juba vastu võetud; (ii) Lääneranna valla tuuleparkide KOV EP (detailse lahenduse) kehtestamine aladel 5 ja 5a võib toimuda nii enne kui pärast Eesti-Läti 4. elektriühenduse REP-i kehtestamist; (iii) hetkel on teadmata kummagi planeeringu elluviimise (k.a projekteerimise ja loastamise) täpne ajakava.

Teisisõnu ei saa meie hinnangul käesolevas faasis täielikult välistada, et kui Lääneranna valla tuuleparkide KOV EP detailse lahenduse etapis *(ja/või edasises projekteerimises ja ehitusloa menetluses)* paigutatakse näiteks mõni tuulik kogukõrgusega 250 meetrit ala 5a Eesti-Läti 4. elektriühenduse REP-i avalikul väljapanekul olevas versioonis ette nähtud trassikoridori poolsesse serva *(k.a näiteks nii, et tuuliku labad ulatuvad üle ala 5a serva)*, jääb tuulik trassikoridorile *(ja/või kitsamalt õhuliinile)* kas planeeringu koostamise korraldaja, edasise loamenetluse otsustaja või Elering AS-i hinnangul „liiga lähedale“. Nii tekiks täiendav ebavajalik vaidlus, millises protsessis võimalik hüpoteetiline vahekauguse nõue tuleb tagada ehk lihtsustatult, kas „tagasi peaks astuma“ tuulik või õhuliin.

Kordame, et Lääneranna valla tuuleparkide KOV EP asukoha eelvalik on muu hulgas ala 5a osas vastu võetud ning Eesti-Läti 4. elektriühenduse REP peab seega alale 5a tuulikute paigutamisega arvestama, k.a nõu halvima stsenaariumi kohaselt – kui tuulikud paigutatakse ala 5a serva nii, et labad ulatuvad üle ala 5a piiri Eesti-Läti 4. elektriühenduse REP-i trassikoridori/õhuliini suunas.

Seega palume Eesti-Läti 4. elektriühenduse REP-i tingimuste ja/või trassikoridori lahendusega tagada, et REP lahendus ei piiraks ega välistaks tuulikute planeerimist, projekteerimist ja püstitamist kogu Lääneranna valla tuuleparkide KOV EP alale 5a, k.a nii, et tuulikute labad ulatuvad üle asukoha eelvaliku järgse ala 5a piiri.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Rene Tammist

OÜ Utilitas Wind juhatuse liige